

2021-2024 оқу жылдарына психологиялық қызметтің атқарған жұмысы жөніндегі есебі

Мақсаты:

Білім алушылардың, тәрбиеленушілердің психологиялық денсаулығын сақтау, орта білім беру ұйымдарында қолайлы әлеуметтік-психологиялық ахуал жасау және білім беру процесіне қатысушыларға психологиялық қолдау көрсету.

Міндеті:

- 1) білім алушылардың, тәрбиеленушілердің жеке және зияткерлік дамуына жәрдемдесу, өзін-өзі тәрбиелеу және өзін-өзі дамыту қабілетін қалыптастыру;
- 2) білім алушыларға, тәрбиеленушілерге, олардың тез дамып келе жатқан ақпараттық қоғам жағдайында табысты әлеуметтенуіне психологиялық көмек көрсету;
- 3) әрбір білім алушыға, тәрбиеленушіге оның жеке басын психологиялық-педагогикалық зерттеу негізінде жеке көзқарас қалыптастыруға ықпал ету;
- 4) психологиялық диагностика жүргізу және білім алушылардың, тәрбиеленушілердің шығармашылық әлеуетін дамыту;
- 5) білім алушылардың, тәрбиеленушілердің психологиялық қиындықтары мен проблемаларын шешу бойынша психологиялық түзету жұмыстарын жүзеге асыру;
- 6) психологиялық проблемаларды шешуде және оқу-тәрбие жұмысының оңтайлы әдістерін тандауда ата-аналарға (заңды өкілдерге) және педагогтерге консультациялық көмек көрсету;
- 7) Білім беру процесіне қатысушылардың психологиялық-педагогикалық құзыреттілігін арттыру.

Бағыттар:

1. Диагностика
2. Кеңес беру бағыты.
3. Ағарту жұмыстары және алдын алу.
4. Түзету-дамыту жұмыстары.
5. Ұйымдастыру-әдістемелік жұмыстар.
6. Аналитикалық есептер

Психологиялық көмек балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып беріледі.

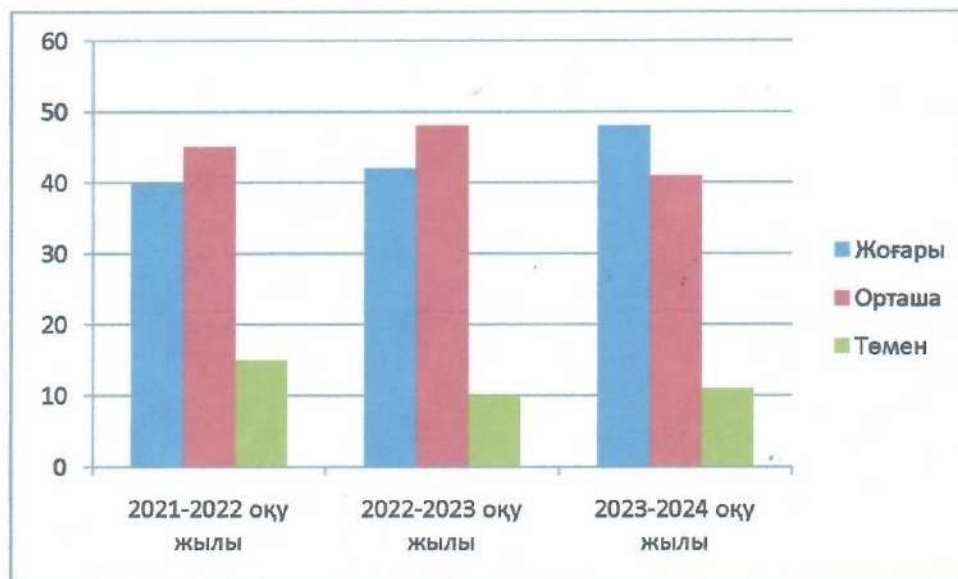
Диагностикалық бағыт.

Осы бағыттағы жұмыс орта және жоғары буындағы оқушылардың интеллектуалдық деңгейін, мектепке бару кезінде оқуға даярлық көрсеткіштерімен танысу, салауатты өмір салтын дұрыс қалыптастыру үшін эмоциялық жағдайын анықтаудан тұрады. Алғаш мектеп табалдырығын аттау, бастауыш буыннан орта буынға, орта буыннан жоғары сыныпқа өту, бала өміріндегі ерекше кезең - бейімделу кезеңдерінде балаларға психологиялық қолдау көрсетіп жеңіл бейімделулеріне жағдай жасау.

Сонымен қатар 1- сыныптарда диагностиканың келесі түрлері өткізіліп отырды:

«Керн – Иерасек» (Көшіріп жаз», «Нүктелер топтамасы», «Ер адамның суреті) әдістемесі. (1 суретте көрсетілген)

Деңгей	2021-2022 жылы	оқу	2022-2023 жылы	оқу	2023-2024 жылы	оқу
Жоғары	40		42		48	
Орташа	45		48		41	
Төмен	15		10		11	

(1 сурет)

Оқу мотивациясын зерттеуде мектепке дайындығын анықтау, В.Г. Щур бойынша «Баспалдақ», Лескова А.А бойынша «Менің сыныбым» әдістемелері жүргізілді.

Бастауыш буындағы 2 - сыныпты интеллектуалдық бағытта тексеру үшін: Замбициявичене Э.Ф. сөздік-логикалық ойлау қабілетін анықтау, танымдым деңгейлерін дамытатын әдістемелер қолданылды. Осы әдістеме арқылы сөздік қор, интеллектуалды жалпылау операциясы, абстрактау, жалпы белгілер мен құбылыстарды анықтау, логика т.б. қалыптастыруда баланың даму деңгейін анықтауда септігін тигізеді.

3-4 сыныптары арасында интеллектуалдық деңгейді анықтау әдістемелері өткізілді. Бастауыш буындағы оқушылардың эмоциялық жағдайын тексеру үшін қобалжу және агрессиялық диагностика жағынан қаралды.

5 - сынып оқушыларының орта буынға бейімделулерін зерттеу жұмысында Н.Г. Лускановтың оқу мотивациясын анықтауға арналған сауалнамасы, « Менің сыныбым» әдістемесі және Филиппс әдістемесі бойынша мазасыздық деңгейін анықтау сауалнамасы, «Агрессия белгілері» Басс-Дарк әдістемесі бойынша, «Социометрия» Д. Морено әдістемесі

бойынша оқушылардың өзара қарым-қатынас деңгейін анықтайтын әдістемелері жүргізілді.

6-8 – сынып оқушыларынан «Өзін-өзі бағалауын қандай/» Г.Н. Казанцеваның әдістемесі бойынша, агрессия деңгейлерін анықтау Басса-Дарки әдістемесі бойынша, мазасыздану деңгейлері Филиппс әдістемесі бойынша, оқушылардың психикалық күйін анықтау үшін «Айзенк тестісі» алынды.

9-11сыныптар бойынша диагностикалық жұмыстар: оқушылардың өмірге деген көзқарасын анықтау жеке тұлғаның қандай мамандыққа бейімділігін анықтау. Л.А.Йовайши әдістемесі бойынша сауалнама жүргізілді. Оқушылардың қобалжу деңгейін анықтауда Кондаш бойынша сауалнама, «Сенің кәсіби ой-ниетің» сауалнама, агрессия Басса-Дарки бойынша сауалнама, «Өзін-өзі бағалауын қандай?» Казанцева Г.Н, стресске төзімділік диагностикасы Л.П. Паноморенко, Р.В, Белоусова бойынша әдістемелер және А.Е.Галамштоктың «Қызығушылық картасы». Е.А. Климовтың , Д. Голландтың тұлғаның типтерін анықтау тестісі және Е. Климовтың «Мен қаладым» саралаушы-диагностикалық сұрақнамасы алынды. Осы нәтижелермен сынып жетекшілер, сондай-ақ кейбір ата-аналар мен оқушылар таныстырылды. Оқушыларды, ата-аналарды және сынып жетекшілерін диагностика нәтижелерімен таныстыру кезінде, түзету және дамыту, қабілеттердің қандай да бір түрлеріне нақты ұсыныстар берілді.

Сонымен қатар емтиханға дайындыққа өзін-өзі ұйымдастыру, білім деңгейлерін бағалауы, көңіл-күйін, эмоциялық жағдайын анықтау мақсатында сауалнама өткізілді.

Диагностика нәтижелері № 1,2,3 кестеде көрсетілген:

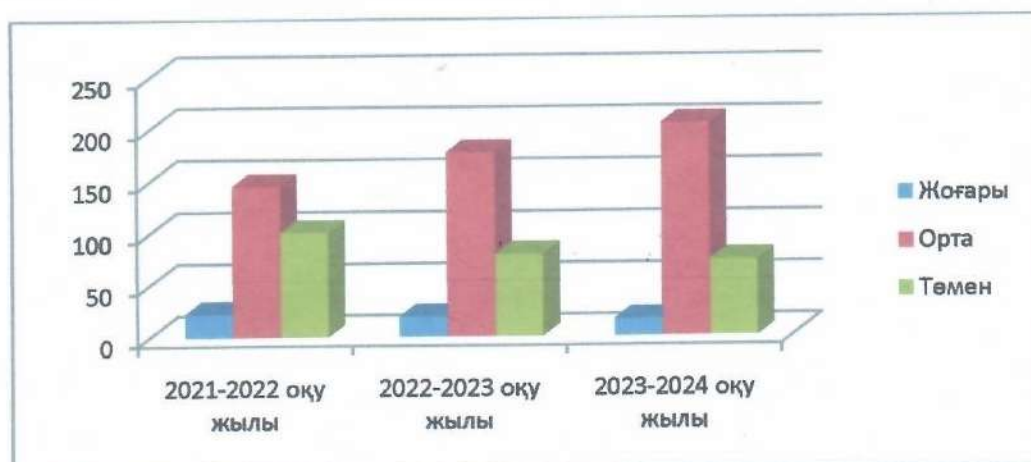
1- кесте. 2021-2024 оқу жылдарына 5-11 сынып оқушыларының агрессия Басса-Дарки әдістемесі бойынша деңгей мониторингі

Оқу жылы	2021-2022 оқу жылы	2022-2023 оқу жылы	2023-2024 оқу жылы
Деңгей			
Жоғары	12	10	7
Орта	159	163	112
Төмен	97	102	174
Барлығы:	268	275	293

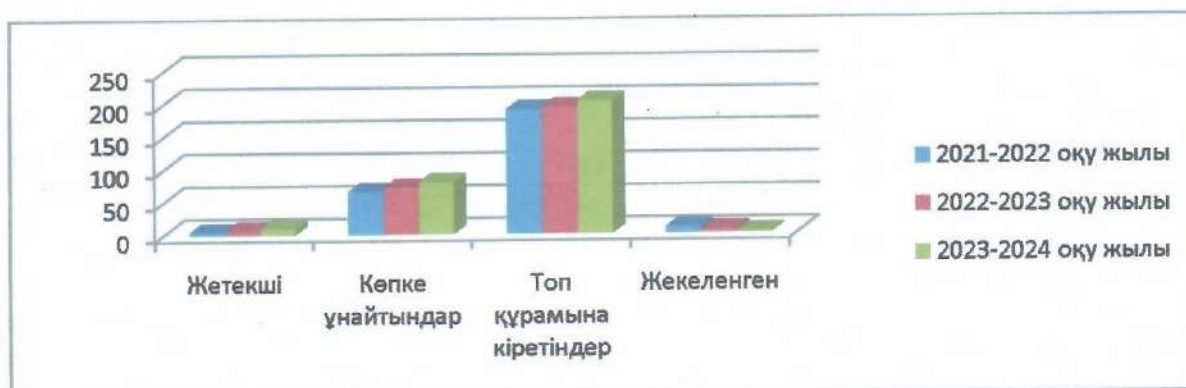
2 - кесте. 2021-2024 оқу жылына 5-11 сынып оқушыларының «Өзін-өзі бағалауын қандай?» Казанцева Г.Н әдістемесі бойынша деңгей мониторингі

Оқу жылы	2021-2022 оқу жылы	2022-2023 оқу жылы	2023-2024 оқу жылы
Деңгей			
Жоғары	22	19	16
Орта	145	177	204
Төмен	101	79	73
Барлығы:	268	275	293

3 - кесте. 2021-2024 оқу жылына 5-11 сынып оқушыларының «Социометрия» әдістемесі бойынша деңгей мониторингі

Оқу жылы	2021-2022 оқу жылы	2022-2023 оқу жылы	2023-2024 оқу жылы
Деңгей			
Жетекші	4	6	9
Көпке ұнайтындар	65	71	79
Топ құрамына кіретіндер	190	193	203
Жекеленген	9	5	2
Барлығы:	268	275	293

Осы нәтижелермен сынып жетекшілер, сондай-ақ кейбір ата-аналар мен оқушылар таныстырылды. Оқушыларды, ата-аналарды және сынып жетекшілерін диагностика нәтижелерімен таныстыру кезінде, түзету және дамыту, қабілеттердің қандай да бір түрлеріне нақты ұсыныстар берілді.

Кенес беру және ағарту жұмыстары және алдын- алу бағыттары
Ата-аналармен жұмыс формалары мен әдістері қолданылады:

- консультациялық жұмыс\жеке, топтық\;
- диагностика қорытындылары, сұраныстар бойынша кеңес беру;
- ата-аналар жиналыстарында тақырыптық баяндамалар \сұраныс және жоспар бойынша\;
- бірлескен ұсыныстар беру;
- мектептегі қиындықтарды бастан кешіру кезінде отбасыларға консультациялық көмек беру \бала тәрбиесіндегі ата-аналық стратегияны таңдау мәселелерінде тәрбие стратегиялары мен түзетуші оқыту әдістерін таңдау\.

Отбасымен жұмыстың негізгі кезеңдері

1 кезең- дайындық кезеңі

- баланы, отбасыны диагностикалық қолдау;
- отбасы мүшелерімен байланыс орнату;
- білім беру моделін анықтау, отбасының әлеуметтік-психологиялық картасын анықтау.

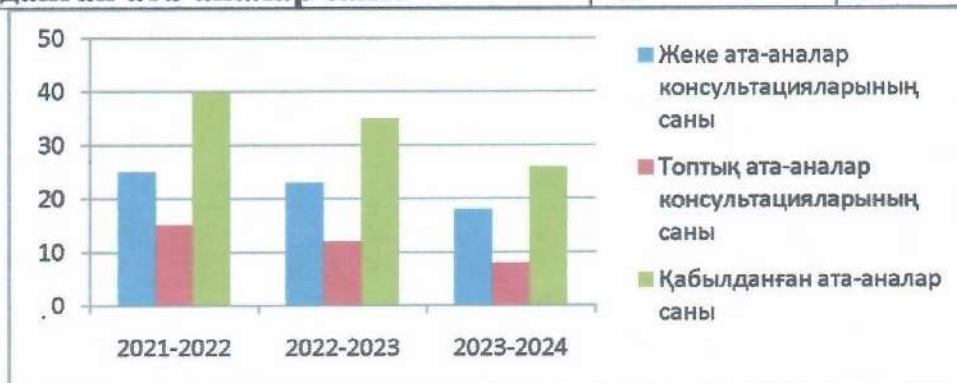
2 кезең- практикалық кезеңі

- ата-аналарға қажеті әлеуметтік-психологиялық көмек көрсету;
- ағартушылық жұмыс өткізу, кеңес беру;
- бірлескен іс-шаралар ұйымдастыру;
- ұсыныстар беру.

3 кезең-қорытынды кезеңі

- процестің тиімділігін және қолдау нәтижелерін талдау.

Оқу жылы	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Жеке ата-аналар консультацияларының саны	25	23	18
Топтық ата-аналар консультацияларының саны	15	12	8
Қабылданған ата-аналар саны	40	35	26

Ата-аналармен жеке консультациялар санының азаюы сынып жетекшілер, әлеуметтік педагог және психологтардың арасындағы ынтымақтастық сапасының жоғарылауымен байланысты және 2023-2024 оқу жылында білім беру ұйымдарында ата-аналарды педагогикалық қолдау орталығы қызметін ұйымдастыру нәтижесінде деп есептейміз.

Мұғалімдерге, сынып жетекшілерге төмендегі бағыттар бойынша кеңес берілді:

- оқушылардың бейімделуі;
- психологиялық даярлығы;
- жалпы қабілеті;
- жалпы дүниетанымы;
- оқушылар арасындағы қарым-қатынас мәселелері (ұл мен ұл, қыз бен қыздар арасындағы түсініспеушілік, конфликттік жағдайлар);
- оқудағы қиындықтары;
- психикалық ерекшеліктері;
- дамытушылық бағыттағы жұмыстарды бірлесе жүргізуде;
- үлгермеуші оқушылармен жұмыс;

Осы бағытқа жаңадан келген оқушылармен, оқуда немесе өзара қарым-қатынас жасау барысында қамығып қысылатын, ауыр өмірлік жағдайда тап болған балалармен жеке сұхбаттасу жатады. Кеңес беру арнайы журналдарға тіркеліп, ерекше жағдайда хаттамалар толтырылып отырылады.

Мектепшілік бақылауда, тәуекел топтағы оқушылармен жеке жоспар құрылып, жоспар бойынша барлық жұмыстар жүргізулуде. Психологиялық кеңес үш бағытта жүргізілді: оқушы-ата-ана-педагогикалық ұжым.

Психологиялық түзету-дамыту бағыты.

Осы бағыттағы негізгі жұмыс жеке және топтық формалар арқылы жүргізіледі. Психологиялық түзету-дамыту бағыты аясында психологиялық диагностикалардың нәтижелері бойынша 1-11 сынып оқушыларымен жұмыс жүргізілді. 1,5,10-шы сынып оқушыларымен бейімдеулеріне байланысты психокоррекциялық сабақтар жүргізілді: «Танысу», «Біз тату балалармыз», «Бірі бәріміз үшін, бәрі біріміз үшін», «Менің мектебім», «Мектеп ережелері», «Біз 5-ші сыныпқа барамыз», «Алақай, мен 5-ші сыныпта оқимын!», «Дос іздеймін», «Біздің 5-ші сынып», «Мен және менің ортам», «Менің бейнем».

Деструктивті мінез-құлықтың алдын алу мақсатында бастауыш буын оқушыларымен\1-4 сыныптар\ «Жақсы көңіл-күй іздеу барысы», «Жанжалсыз өмір сүруді үйренеміз», «Шаршағаннан арылуды үйренеміз», орта буындарда \5-8 сыныптар\ «Пікірталас-ұрыс емес», «Ашу-ыза билегенде не істеу керек?», «Ата-анамен келіспеушілікті шешу жолдары», «Мен өзімді мақтай аламын», жоғары буындарда \9-11 сыныптар\ «Адам өміріндегі стресс», «Күйзелістен қалай құтылуға болады?», «Қиын жағдайлардан не үйренеміз?», «Толеранттылық деген не?» атты психологиялық сабақтар өтті. Мазасыздық, қобалжу және агрессия деңгейінің төмендету мақсатында, арт-терапия, тренинг сабақтары өткізілді.

9,11-ші сынып оқушыларымен мемлекеттік емтихандарға, ҰБТ-ге дайындалу барысында мазасыздану деңгейлерін төмендету мақсатында тренингтер, психокоррекциялық сабақтар жүргізілді: «Біз стресске бой бермейміз!» «Жетістікке жету өз қолыңда», «Стресспен қалай күресуге болады?», «Сенімділік күш береді», «Эмоция және мінез-құлық».

«Қауіпті» топта тұрған оқушылармен жұмасына 1 рет құрылған жоспар бойынша \әр балаға жеке\ түзету-дамыту сабақтары өтеді: «Агрессивті мінез-құлықты түзету», «Мазасыз мінез-құлықты түзету» тақырыптарында.

Мектебімізде «Сенім жәшігі» екінші қабатта орналасқан. Ережесіне сай комиссия құрамымен бірге күнде ашылып, акт толтырылып отырылады.

ЕББК балалар бойынша мәлімет:

2021-2022 оқу жылы - 17 бала, 1 бала - үйден оқыту ұйымдастырылды, 8 оқушы - инклюзив сыныбында, 8 оқушы - арнайы түзете - дамыту сыныбында білім алды (1-3 сынып).

2022-2023 оқу жылы – 19 бала болды, 1 бала - үйден оқыту ұйымдастырылды. 6 бала – инклюзив сыныбында, 10 бала - арнайы түзете - дамыту сыныбында білім алды (2-4 сынып)

2023-2024 оқу жылы – 21 бала, 3 бала даярлық тобында, 1 бала - үйден оқыту ұйымдастырылды, 8 бала – инклюзив сыныптарында, 8 бала - арнайы түзете - дамыту сыныбында білім алады (3-4 сынып).

5 оқушы (оның ішінде даярлық сыныбының 3 баласы) жеке оқу бағдарламасы бойынша, 15 бала – бейімделген жалпы білім беретін бағдарлама бойынша, 4 бала – жалпы білім беру бағдарламасы бойынша оқытылды.

Бұл балаларға ерекшеліктеріне байланысты арнайы жеке және топтық түзете -дамыту бағдарламалары құрастырылды, аптасына 2 рет жеке және топтық түзету сабақтары жүргізілді.

Қорытынды:

Психологиялық-педагогикалық оқу процесін қолдау жүйелі түрде жүргізіледі. Жоспарланған іс-шаралар орындалып жатыр. Ата-аналардың көпшілігі жеке кеңестер беру барысында ұсыныстарға оң көзбен қарап, қиын өмірлік жағдайларды шешу барысында көмек пен кеңеске жүгінеді. Әрине, барлық ата-аналар бірдей емес, араларында мұғалімдердің нақты талаптарын және психологтардың ұсыныстарын елемейтін реакциялар кездеседі.

Оқушылармен жұмыс барысында күрделі мәселе болған мектепшілік есепте тұрған 2 оқушы \сабақты себепсіз босатқандар\ . Бұл оқушылардың үйлеріне рейдтер, ата-аналарымен, ата-әжелерімен \кеуі де ата-әжесінің қолында тұрып оқиды\, жеке профилакикалық әңгімелер жүргізілді, өкінішке орай аналары балаларының мұқтаждарын түсінбейді, бала мен ата-ана қарым-қатынасы орнатылмаған. Оқушылардың құқық бұзушылықтарының себептері -объективті және субъективті:

- отбасының тәрбиелік рөлінің төмендеуі;
- жазамен қорқытпай, бұл дүниеде адам болып қала отырып,өмір сүруді үйрету маңызды,зиянды нәрселерге қарсы тұра білу;

9,11-ші сынып оқушыларымен мемлекеттік емтихандарға, ҰБТ-ге дайындалу барысында мазасыздану деңгейлерін төмендету мақсатында тренингтер, психокоррекциялық сабақтар жүргізілді: «Біз стресске бой бермейміз!» «Жетістікке жету өз қолыңда», «Стресспен қалай күресуге болады?», «Сенімділік күш береді», «Эмоция және мінез-құлық».

«Қауіпті» топта тұрған оқушылармен жұмасына 1 рет құрылған жоспар бойынша \әр балаға жеке\ түзету-дамыту сабақтары өтеді: «Агрессивті мінез-құлықты түзету», «Мазасыз мінез-құлықты түзету» тақырыптарында.

Мектебімізде «Сенім жәшігі» екінші қабатта орналасқан. Ережесіне сай комиссия құрамымен бірге күнде ашылып, акт толтырылып отырылады.

ЕББК балалар бойынша мәлімет:

2021-2022 оқу жылы - 17 бала, 1 бала - үйден оқыту ұйымдастырылды, 8 оқушы - инклюзив сыныбында, 8 оқушы - арнайы түзете - дамыту сыныбында білім алды (1-3 сынып).

2022-2023 оқу жылы – 19 бала болды, 1 бала - үйден оқыту ұйымдастырылды. 6 бала – инклюзив сыныбында, 10 бала - арнайы түзете - дамыту сыныбында білім алды (2-4 сынып)

2023-2024 оқу жылы – 21 бала, 3 бала даярлық тобында, 1 бала - үйден оқыту ұйымдастырылды, 8 бала – инклюзив сыныптарында, 8 бала - арнайы түзете - дамыту сыныбында білім алады (3-4 сынып).

5 оқушы (оның ішінде даярлық сыныбының 3 баласы) жеке оқу бағдарламасы бойынша, 15 бала – бейімделген жалпы білім беретін бағдарлама бойынша, 4 бала – жалпы білім беру бағдарламасы бойынша оқытылды.

Бұл балаларға ерекшеліктеріне байланысты арнайы жеке және топтық түзете -дамыту бағдарламалары құрастырылды, аптасына 2 рет жеке және топтық түзету сабақтары жүргізілді.

Қорытынды:

Психологиялық-педагогикалық оқу процесін қолдау жүйелі түрде жүргізіледі. Жоспарланған іс-шаралар орындалып жатыр. Ата-аналардың көпшілігі жеке кеңестер беру барысында ұсыныстарға оң көзбен қарап, қиын өмірлік жағдайларды шешу барысында көмек пен кеңеске жүгінеді. Әрине, барлық ата-аналар бірдей емес, араларында мұғалімдердің нақты талаптарын және психологтардың ұсыныстарын елемейтін реакциялар кездеседі.

Оқушылармен жұмыс барысында күрделі мәселе болған мектепшілік есепте тұрған 2 оқушы \сабақты себепсіз босатқандар\ . Бұл оқушылардың үйлеріне рейдтер, ата-аналарымен, ата-әжелерімен \кеуі де ата-әжесінің қолында тұрып оқиды\, жеке профилакикалық әңгімелер жүргізілді, өкінішке орай аналары балаларының мұқтаждарын түсінбейді, бала мен ата-ана қарым-қатынасы орнатылмаған. Оқушылардың құқық бұзушылықтарының себептері -объективті және субъективті:

- отбасының тәрбиелік рөлінің төмендеуі;
- жазамен қорқытпай, бұл дүниеде адам болып қала отырып,өмір сүруді үйрету маңызды,зиянды нәрселерге қарсы тұра білу;

- тәрбие беру тізбегіндегі талаптар бірлігі жеткіліксіз орнатылған: әкімшілік-сынып жетекші-психолог-ата-ана.

Бұл орайда мектеп не істей алады:

1. Тәрбие жұмысында құқық бұзушылықтың алдын-алу алғашқы кезеңінде тиімді алдын-алу шараларын қолдану.
2. Әр сынып жетекшіге балаларды адамгершілікке тәрбиелеуде ерекше көңіл бөлу.
3. Сабақтан тыс уақыттарын қамту\спорт, шығармашылық т.с.с\.

Білім алушылардың, тәрбиеленушілердің психологиялық денсаулығын сақтау, орта білім беру ұйымдарында қолайлы әлеуметтік-психологиялық ахуал жасау және білім беру процесіне қатысушыларға психологиялық қолдау көрсету мақсаты орындалды деп есептейміз. Жалпы мектепте моральдық- психологиялық ахуал қалыпты деңгейде.

Сөйтіп келгенде, жұмыс жоспармен сәйкестікте жүргізілді. Қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жетті.

Орындағандар:

Мектеп психологтары

А.А. Жуматова

А.Қ. Жусупбаева

Г.К. Молдасарина

